

Дигитална
Зједница

Маме
су закон!

Inicijativa za prava žena koje obavljaju samostalnu delatnost

Predlozi Inicijative "Digitalna zajednica" i "Mame su zakon" za unapređenje položaja žena koje obavljaju samostalnu delatnost.

Istraživanje Republičkog zavoda za statistiku iz 2020. godine navodi da od ukupnog broja radno sposobnih žena čak 51,17% je neaktivno tj. nezaposleno. Izneseni podatak upućuje na neophodnost usmerenja aktivnosti države prema inicijativama koje bi podstakle zapošljavanje žena u Srbiji. Neophodno je uzeti u obzir poseban položaj i ulogu žene u društvu, i prilagoditi je poslovnom okruženju.

Žene koje su se upustile u preduzetničke vode često ističu prednosti ovakvog načina poslovanja zbog mogućnosti da samostalno vode posao. Nasuprot tome, osnovni problem žena koje se bave samostalnom delatnosti je njihova diskriminacija u odnosu na zaposlene žene u pogledu prava na korišćenje trudničkog, porodiljskog i odsustva sa rada radi nege deteta. Budući da je Srbija u 2021. godini ostvarila rekordni negativni prirodni priraštaj verujemo da država ne bi smela diskriminatorskom praksom da predstavlja prepreku ženama koje žele da se ostvare kao majke. Tri mere koje predlažemo treba da doprinesu jednakosti položaja preduzetnica sa zaposlenim ženama u pogledu ostvarivanja prava na trudničko, porodiljsko i odsustvo sa rada radi nege deteta.

1. Pravo na pun iznos naknade u toku trudničkog odsustva za preduzetnice koje privremeno ne odjave obavljanje delatnosti
2. Pravo na pravičan obračun naknade na osnovu kojeg bi preduzetnice imale uplaćene doprinose za obavezno socijalno osiguranje u toku porodiljskog odsustva i odsustva sa rada radi nege deteta
3. Jednakost u korišćenju prava odsustva sa rada radi nege deteta

1. Pravo na iznos pune naknade za preduzetnice koje odluče da u toku trudničkog ne odjave obavljanje delatnosti

Predlažemo da preduzetnice koje se odluče da u toku trudničkog odsustva ovlaste poslovođu koji će voditi njihovu preduzetničku agenciju dobijaju pun iznos naknade koju bi dobile da su zamrznule agenciju.

Zakon o zdravstvenom osiguranju u članu 85 definiše da preduzetnice koje se odluče da nastave poslovanje u toku trudničkog odsustva tako što ovlaste poslovođu da radi za njih, ne dobijaju pun iznos

naknade. Njihova naknada zarade će iznositi 50% od naknade zarade koju bi dobijale da su privremeno odjavile delatnost. Smatramo da je ovakva odredba diskriminišuća u odnosu na preduzetnice koje ne žele da ugroze poslovanje privremenim prekidom kako ne bi izgubile klijente.

2. Pravičan obračun naknade kojim bi preduzetnice imale uplaćene doprinose za obavezno socijalno osiguranje u toku porodiljskog odsustva i odustva sa rada radi nege deteta

Predlažemo da se ženama koje obavljaju samostalnu delatnost pored naknade zarade u toku korišćenja prava na porodiljsko i odsustvo sa rada radi nege deteta počnu da se uplaćuju i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje. Saglasno sa navedenim predlogom, zagovaramo i izmenu metode obračuna naknade za žene koje obavljaju samostalnu delatnost.

Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje u članu 65b definiše da se prilikom korišćenja prava na porodiljsko i odsustvo sa rada radi nege deteta ženama koje obavljaju samostalnu delatnost ne uplaćuje penziono i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje u slučaju nezaposlenosti. Za razliku od njih, ženama koje su zaposlene preko ugovora o radu prilikom korišćenja navedenih prava pored naknade zarade uplaćuju se i doprinosi.

Iznos naknade za žene preduzetnice u slučaju porodiljskog i odsustva sa rada radi nege deteta se računa tako što se prvo utvrdi osnovica po kojoj je preduzetnica uplaćivala doprinose za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje za poslednjih 18 meseci koje prethode korišćenju prava i zatim se osnovica deli sa 18 i sa koeficijentom 1,5.

Naš predlog je da se iznos naknade za preduzetnice računa po istom principu kao i za zaposlene žene. Naknada za žene koje su zaposlene se računa u odnosu na neto zaradu, i zato je njihova zarada nešto manja, ali imaju plaćene doprinose za vreme porodiljskog i odsustva sa rada radi nege deteta.

3. Jednakost u korišćenju prava odsustva sa rada radi nege deteta

Predlažemo da žene koje obavljaju samostalnu delatnost za treće i svako naredno novorođeno dete ostvare pravo na dve godine porodiljskog i odsustva sa rada radi nege deteta, i da im se omogući da pravo odsustva sa rada radi nege deteta mogu da prenesu na partnera.

Prema *Zakonu o radu, članu 94a* zaposlena žena za treće i svako naredno novorođeno dete ima pravo na porodiljsko i odsustvo sa rada radi nege deteta u ukupnom trajanju od dve godine. Za razliku od njih, žene koje obavljaju samostalnu delatnost nemaju pravo na odsustvo u trajanju od dve godine u slučaju rođenja trećeg i svakog narednog novorođenog deteta, već samo na odsustvo u ukupnom trajanju od jedne godine.

Dodatno, *Zakon o radu, u članu 94* omogućava da se korišćenje prava odsustva sa rada radi nege deteta prenese na oca. Nasuprot njima, žena koja obavlja samostalnu delatnost nema pravo da prenese pravo odsustva sa rada radi nege deteta na partnera. Predložena mera bi trebalo da izjednači primenu prava odsustva sa rada radi nege deteta za sve uživaoce ovog prava.